

Underbilag 1 til bilag 14.

Den af professor, dr. jur. Knud Illum redigerede udtalelse.

Om det stillede forslag kan anses som en af grundlovens § 73 omfattet ekspropriation, må efter fakultetets opfattelse bero dels på, hvorvidt de af forslaget omfattede håndskrifter omfattet af Arne Magnussens testamente kan antages at tilhøre staten, og dels på, om den disposition, der ved loven træffes over dem, kan betegnes som en afståelse.

I førstnævnte henseende gælder det, at stiftelser og lignende institutioner, hvis midler stammer fra private dispositioner over giverens formue, må anses for omfattet af grundlovens § 73. For den arnamagnæanske samlings vedkommende kompliceres spørgsmålet imidlertid derved, at samlingen er testamenteret til Københavns universitet, der efter vor tids opfattelse er en statsinstitution. På den tid, da gaven blev givet, fandtes der imidlertid næppe noget almindeligt begreb om statens ejendom, men universitetet opfattedes formentlig som et særegent retssubjekt. Gennem den forandring, der efterhånden er sket i opfattelse af universitetets retsstilling, kan det imidlertid ikke antages, at også sådanne kapitaler og værdier, der tidligere gennem privat viljebestemmelse har været henlagt til universitetet, på tilsvarende måde har fået en retlig status som statsejendom, så at statsmyndighederne af den grund kan disponere frit over dem. Det må også antages, at man ikke blot med hensyn til den arnamagnæanske samling, men også med hensyn til andre tilsvarende midler har betragtet dem som legater og stiftelser knyttet til universitetet. Også Århus universitet ejer betydelige fondsmidler, der ved en statens overtagelse af universitetet må forblive privatejendom, og de bestyrelser, der efter beskikkelse af statens eller universiteternes myndigheder indsættes til at administrere

midlerne, må have en selvstændig pligt til at udøve forvaltningen i overensstemmelse med de til grund liggende bestemmelser. Man må derfor anse det for uforeneligt med grundlovens § 73, hvis de til universiteterne knyttede stiftelses- eller legatmidler af staten afstås uden iagttagelse af reglerne i denne paragraf.

For så vidt der ikke foreligger en afståelse af ejendom, er der vel ikke hjemmel i grundloven til at gøre indskrænkning i adgangen til ved lov at foretage forandring i de for en stiftelse eller et legat gældende forskrifter. Skønt det foreliggende lovforslag i formen lader håndskrifterne overføre til Island, uden at der pålægges legatet nogen afståelse, må fakultetet dog være af den bestemte formening, at den foreslåede disposition, der ikke blot giver helt nye regler om bestyrelsen af den afståede del af samlingen, men også overfører den til et andet universitet i et andet land, i enhver henseende må sidestilles med en sådan afståelse, som grundloven umiddelbart har for øje.

Hvad der i øvrigt kan anføres og er anført til fordel for og imod forslaget om udlevering af de til den arnamagnæanske samling hørende håndskrifter, synes ikke at være omstændigheder, der kan berøre retsstillingen med hensyn til håndskrifterne. I særdeleshed synes den omstændighed, at Island er blevet et uafhængigt statsamfund, og at der i Island findes et universitet, der vil lægge særlig vægt på udforskningen af håndskrifterne, ikke at være omstændigheder, der kan danne noget retligt grundlag for et udleveringskrav. Ej heller kan det ud fra juridiske synspunkter tillægges nogen betydning, om Arne Magnussen ved sine bestemmelser ikke har kunnet forudse den senere udvikling.